

Quaestio physica inauguralis, de somno : quam, annuente summo numine : ex auctoritate reverendi admodum viri, D. Georgii Baird, SS.T.P. Academiae Edinburgenae Praefecti : necnon amplissimi senatus academici consensu, et nobilissimae facultatis medicae decreto : pro gradu doctoratus, summisque in medicina honoribus ac privilegiis rite et legitime consequendis / eruditorum examini subjicit Thomas Brown, Britannus.

Contributors

Brown, Thomas, 1778-1820.
University of Glasgow. Library

Publication/Creation

Edinburgi, 1803.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/t66zwb3b>

Provider

University of Glasgow

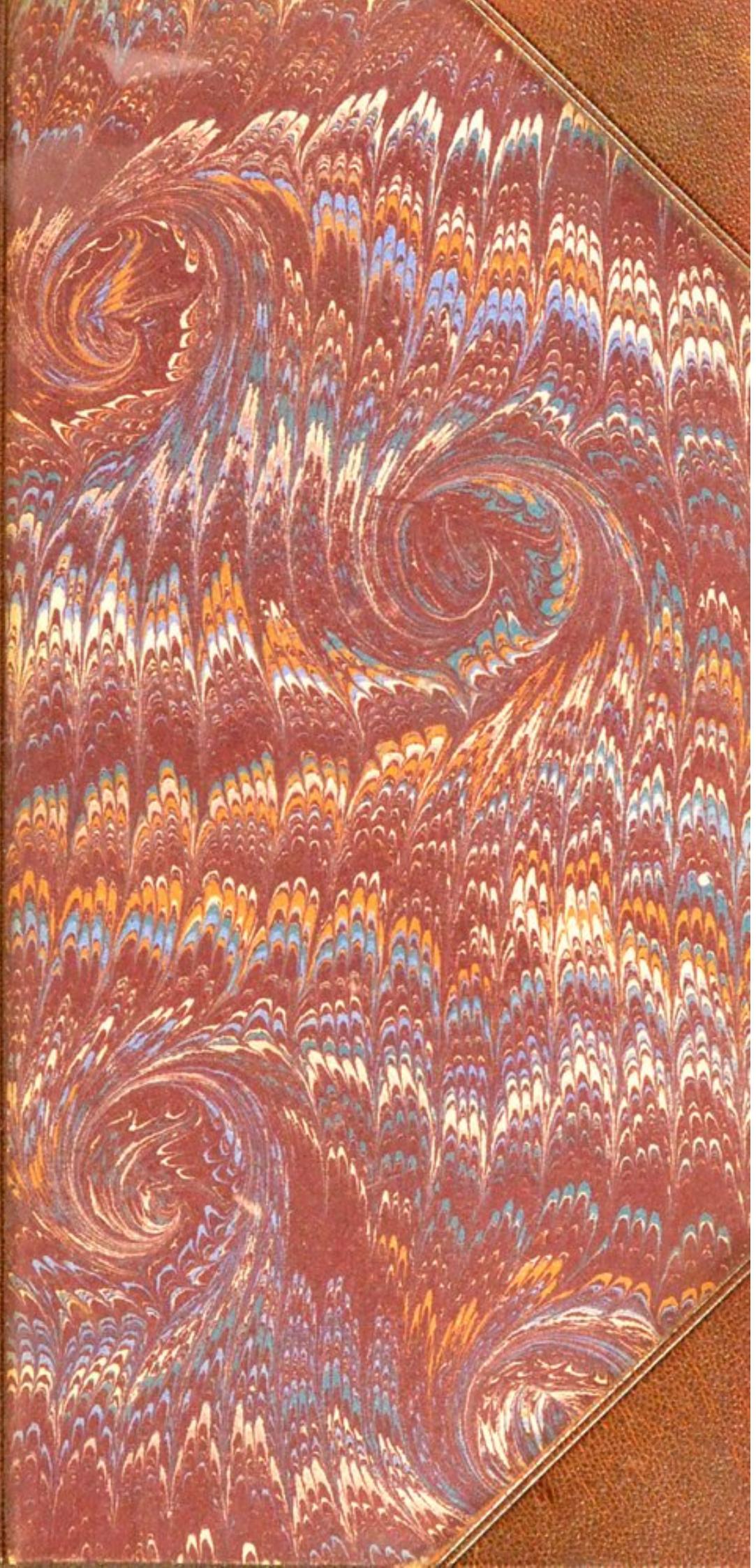
License and attribution

This material has been provided by The University of Glasgow Library. The original may be consulted at The University of Glasgow Library. where the originals may be consulted. This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

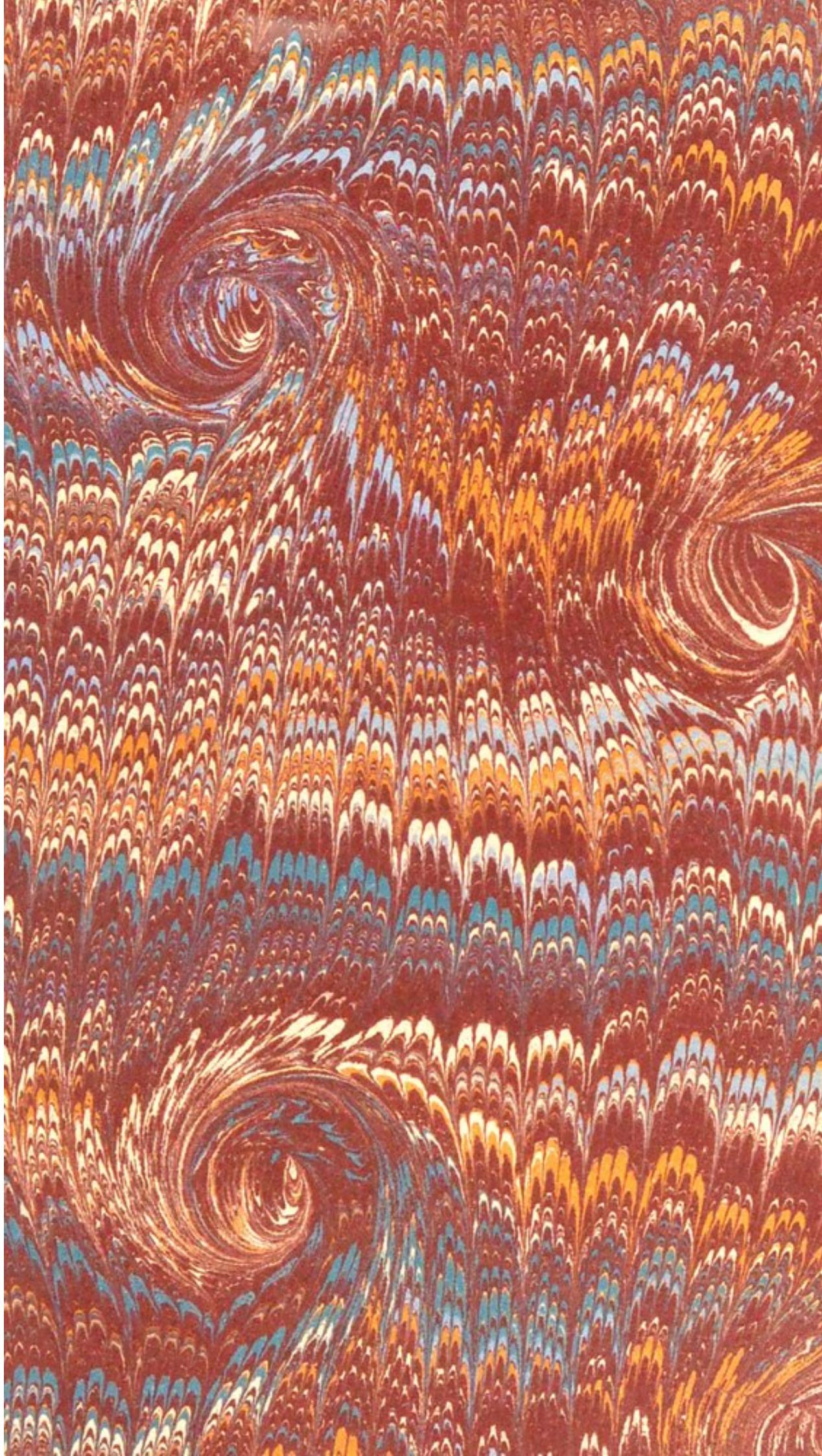
Glasgow
University Library

David Murray Collection
1928

Mu 54-e.16

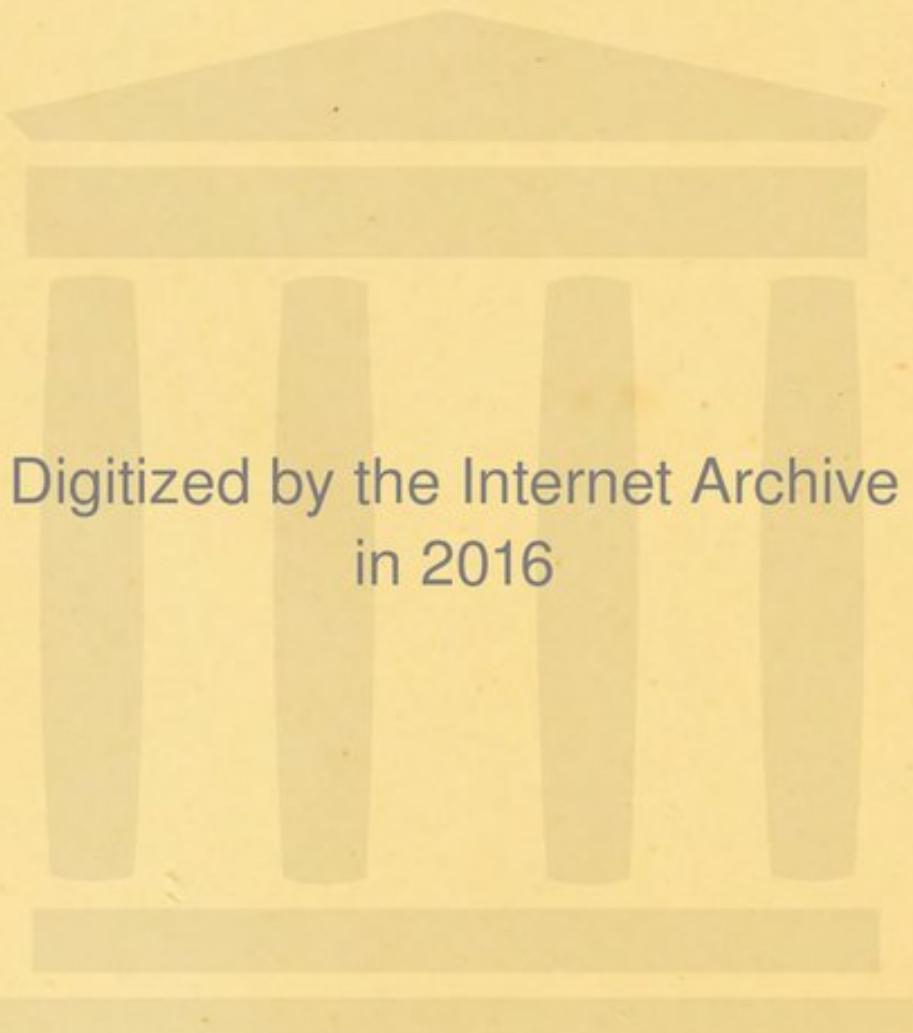

David Murray
Glasgow.

Thomas Brown, M.D (1778-1820)
was afterwards professor of Moral
Philosophy in the University of
Edinburgh.

My father was an admirer of
Brown. This was his copy.

D.M.

Digitized by the Internet Archive
in 2016

<https://archive.org/details/b24919871>

QUAESTIO PHYSICA

INAUGURALIS,

DE

S O M N O.

1070

Geographio Physici

Lyonensis

20

O V M O S

QUAESTIO PHYSICA

INAUGURALIS,

D E

SOMNO;

Q U A M,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GEORGII BAIRD, SS.T.P.

ACADEMIAE EDINBURGENAE PRAEFECTI;

N E C N O N

AMPLISSIMI SENATUS ACADEMICI Consensu;

Et NOBILISSIMAE FACULTATIS MEDICAE Decreto;

Pro Gradu Doctoris,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

THOMAS BROWN,

BRITANNUS,

Ad diem 12 Septemb. horâ locoque folitis.

EDINBURGI:

EXCUDEBAT C. STEWART

ACADEMIAE TYPOGRAPHUS.

1803.

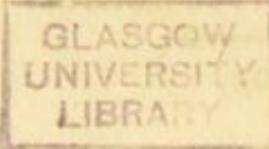
UNIVERSITY LIBRARY

UNIVERSITY LIBRARY

UNIVERSITY LIBRARY

ΣΟΥΜΩΣ

ΕΠΙ ΚΑΙ ΕΠΙ ΛΕΥΚΟΥ ΜΗΡΟΥ

JACOBO GREGORY, M. D.

MEDIC. PRACT. IN ACAD. EDIN. PROF.

PARVULUM HOC

SED OBSERVANTIAE SUMMÆ

MUNUSCULUM

ACCEPTUM VULT

AUCTOR.

Non te cupressus, Somne ! pigerrimum
Irrorat umbrâ, non tibi rivuli
Murmur fusurrantis quietem
Perpetui variat soporis.

Te desidem !—O non !—Impiger, impiger,
Orbem peragras : irruit, at rotâ
Currus silenti. Quis recepit
Æthereos sonitus equorum ?

Hic fiste, divis carior O deus,
Majorque ! Quid si splendida Jupiter
Parcus negârit ; jam tuum augent
Pauperem opes, folium, triumphi.

Vexone vates barbiton ? Heu rudem
Fallit.—Remissâ solicito manu
Chordas reluctantes, deumque
Nunc tremulis precibus fatigo ;

Nec Phœbus audit.—Tu melior vocem
Præbes Apollo, tu facilem lyram,
Et plectrum, in omni proditurum
Murmure cœlicolûm loquelas.

Est ipsa !---Non me dulcior arripit
Insania.---Ipsa est !---ah mea, quis deus
Te, Chlori, te dat ; nec protervam,
Suavia nunc et in æqua solvit ?

Agnosco numen ! Somne potentior,
Sic usque adesto ! Quid mihi cæterum
Vulgus deorum ? Unus tu Olympi
Numina tu mihi mille reddis. ”

EX POEMAT. INCERT. AUCTOR.

CORRIGENDA.

- P. 11. l. 18. *dele* ‘ nunquam,’ quod inferend. est in
lin. ead. post ‘ autem.’
- P. 16. l. 14. *pro* admirandum *lege* ad mirandum.
- P. 17. l. 3. *dele* ne.
- P. 19. l. 6. *pro* stimuli *lege* stimuli.

QUAESTIO PHYSICA

INAUGURALIS,

DE

S O M N O.

AUCTORE THOMA BROWN.

NATURA quæ somnum hominibus dedit, non
requiem modò, quâ, labore fessi anxiique solici-
tudine, et curas et labores solverent, lenibusque
ex obliiis rerum ad vitæ dulciorem novitatem
expergiscerentur, sed et in ipsâ quiete gaudia
dedit haud minora, et novos casus, et nunquam
futura opera, et spes, et lætitias, et amores.
Hoc usi dono, fruimur non unâ vitâ. Jam nasci-
mur in alio mundo, ubi, inter tot diversa, nul-
la ferè similitudo, quæ orbem diurnum referat;
fulget, sed mitior, dulcior, et quasi vespertinus
dies,

dies, vel obruitur nox tetricior altiore caligine ; nec ut in hâc æquabili vitâ, uno eodemque tenore, qualis rivulus per campos longe patentes vix serpens et procul usque visus, hora fluit ; sed vortice subito, fluminis instar montani, per faxorum angustias, per præcipitia, per agros, per sylvas, jam visi, jam visu elapsi, ruentis, quiescentis, citòque post vix auditos murmurum susurros summo rursus cum fragore torquentis gurgitem, omnia undique ita colligit ac miscet, ita magnificâ quâdam varietate et abundantiâ exundat, ut non hora modò, sed ætas tota, et quidem plenior, videatur. Si uni tantùm aut alteri his mens circumfusa esset erroribus, pro delirante somnifus haberetur ; sed omnes quotidie similis ludit infania, et morbus singulorum fit omnium salus. At non ideo minus inquisitione nostrâ dignus est affectus, quòd et ipsi afficimur. Multo magis vereor, ne in re tam magna improbum videatur sperare inquirendo perspecturos, vitæ illius dissimilimæ quæ sit, et quam dissimilis ratio.

Non

Non enim me fallit, difficillimam esse indagationem, ubi haud datur contemplari res ipsas, sed quas imagines ipsæ fugientes in memoriâ fugitivas liquerint. Quis autem somniator cogitat de natura somni, aliive pandit quæ in se mira sint orta? Anceps igitur fit et ardua quæstio, eoque magis anceps, quod, incipientes quærrere, jam credidimus, quasi omnibus ritè deprehensis, menti, seu vigili, seu sopitæ, easdem constare rationes. Nam qui de somno cogitans noctis præteritæ somnia indagat vigil est, atque ita fortasse falsa agnoscit, serie phantasmatum mutatâ. Redeunt enim hæc cogitanti, non planè eadem quâ ratione somni disposita, sed illâ serie, quâ ratio haud scimus quin diversa instruxerit. An cùm caeteras facultates animi mutationes quasdam subiisse credidimus, sola reminiscendi immutata habebitur? Vel, mutatâ et hâc, licetne de caeteris facultatibus credere recordationi, quae nos vigiles falsa, ut varia, subierit? Premit hoc, onere insuperabili, omnem de somno quaestionem, relinquendum igitur,

tur, ut nimium, et dubiam redditum, non vanis conatibus a defecturo quoque movendum; et sanè, etiam hâc relictâ, non absunt aliae, et quidem maximae difficultates. Ex somnio longissimo longissimae noctis vix paucolorum nec omnino reminiscimur. Ignoramus quae in corpore animum affecerint, aut quae simul, vel proximâ quâdam succeſſione, orta fuerint, jam rursus animum ad novos motus excitatura. Perdifficile est igitur feriem naturamque nocturnae mentis affectuum expendere; sed aliquando in ipsis difficultatibus, modò fint non in materiali asperâ, nec prorsus insuperabiles, gratia est quaedam et voluptas, quae laboranti ingenio ambitiosissimâ suavitate lenocinantur.

Jam blandus sopor dormituro oculos circumfluit; quiescit; diffugêre consilia et curæ, quæ per totum diem infederant animo; nec stupens, fertur rapidissimè per subita discrimina inusitatosque casus. Videtur sibi corpus, multa inter pericula, multis cum laboribus exercere; sed membrum

membrum quidem movet, nec plurimâ affusâ luce afficitur, nec audit sonos qui mille circumstrepunt. Quantæcunque igitur aliæ inter dormiscendum factæ sint mutationes, est profectò, quâ impedito nexo solito animi et corporis, neque pars illa intima externis facilè respondet, neque illi volenti segniores musculi. Scimus hanc in unoquoque mutationem, nescimus qualem; nec mirum, cùm etiam in vigile tam subtile sint et sensus et voluntas, ut vel noscentibus quæ externa quos nervos attigerint, quibusque nervis qui sint obsecuti musculi, in ipsis tamen nervis quæ facta sint, ne minimè quidem liqueat. Videmus, ambulamus, audimus: quis autem dixerit affectum nervi vel cerebri, quo fit sensus vel motus; nec de affectu, qualiscunque sit, dubitatur: ideoque neque de illo licet, qui in somno, constans nec obscurior, efficit, ut cæteris præuntibus quæ antea, non ut antea vel sensus vel motus sit futurus.

Haud

Haud certum fortasse videbitur, in corpore hæc facta sit mutatio, an in animo, voluntate quæ ad motus necessaria est, et vi sensūs internā deficientibus; multo tamen verisimilius in corpore. Nam cùm sensuī et motui voluntario idem sit fons sensorium commune, quæque ab ea producitur medulla, et cùm simul in dormiente habescant vires, simul in expergefacto exacuentur, credibile est quod alterutram impedierit impediisse utramque. At certissimè in corpore impeditur motus, cùm somnianti haud minus sit movendi membra desiderium, ut illa minimè responderint desiderio; ideoque de sensu licet haud æquè liqueat, prope tamen est ad verum in illo quoque vim internam, haud imminutam, inanem tantum languescere alienā mutatione.

Impedito ita hoc duplice nexu, quærendum est, si quid aliud in dormiente diversum. Et reverà nulla vis ipsius animi omnino torpet. Vivit, vigetque memoria, quæ, perceptorum tenax, revocat phantasmata, et cum novâ ac breviore

DE SOMNO.

vitâ dat inanibus circumludere. Viget intelligentia, bonorum malorumque sciens, perpendit, dignoscit, eligit, abnuit, citius tamen et perpetram ut fugaciora ; gaudet vel mœret præteritis, de futuris sperat aut timet, interdum, sed rarius, ut in præsentibus tam variis et operosis. Viget illa vis imaginatrix alacrior, quæ non reducit modò instruētas phantasmatum catervas, sed novis sub formis, novâ societate, disjungens, jungens, omnia quasi altera et dissimilia exhibet. Quis non aliquando sermones uberrimos per quietem audierit vel legerit ? Quis non ipse summâ cum facundiâ orator ? Nulla denique est facultas ipsius animi, quæ sopito in corpore quiescit, nulla, qualiscunque sit somni natura, quæ adeo mutatur, ut vis ejus, eâdem segnitie quâ membra, jaceret omnino et altissimè mersa.

At vix unquam per longas ratiocinationes idem argumentum somniantes persequimur : facimus sœpe præcipites et impavidi, quæ vigiles non ausi sumus facere, vel non fieri posse credimus ;

dimus; nec miramur fecisse. Nonne igitur, etiam si haud ulla vis animi torpuerit, vigentis tamen cum protervitate tam diversa a vigilis cunctatione et curis, quaedam est etiam ipsius diversitas.

Et profecto esse quandam diversitatem properè et cursim intuenti verius videtur; neque sanè potest absolutè monstrari non esse, cum ne hoc quidem in vigilante animo, qui per diem, insomnis, sed intentus variè, languescit negotio, otio reficitur. Satis tamen est monstratum pauciores esse cum animo nexus sifito corpori, neque ad arbitrium ejus mobili, neque præbenti quod sentiatur. Alias præter hanc mutationes alii opinantur, hanc unam omnes; quâ unâ factâ, in ipso quoque animo videantur quaedam necesse est: fin quaedam, fortè omnes quae videntur. Neque fas est, si omnia quae observata fuerint discrimina non potuerint non fieri hâc certâ factâ mutatione, alias, incertas et inanes,

nes, fallace quâdam divinatione, solenniter pro causis existentibus ostentare.

Habendum est itaque hoc duplex interesse inter dormientem et experrectum : illi nimirum volenti aut* nequaquam aut ægrè obsequuntur affueti musculi, et vis sensuum adeo hebet, ut quæ externa undique circumfluunt, nisi cum impetu irruerint, inani recedant undâ. Sed;

B

externis

* De perfecto somno hîc agitur ; qui sœpe imperfetus et variè. Sunt enim qui muscularum, plurium pauciorum, compotes, sed parùm sentientes, multùm se in lecto volutant, multa submurmurant, surgunt etiam interdum, ambulant, vigilantium officiis plurimis, et quidem plurimo cum labore, funguntur. Nec in omnibus æquè imminuitur sensus. Sunt qui leviore somno facileque solitu vix alligati, multa percipiunt, quæ alii nequaquam : et credibile est, ut in musculis diversis, ita in diversis sensibus fieri; non omnes pariter sopitos, sed in quibusdam superesse vim multam, in cæteris penitus extinctam.

externis haud perceptis, non pereunt jam ante perceptorum imagines, quæ in animo tenuiores latuerint. Manent; subeuntque, non in illa luce caliginosâ et dubiâ, quâ interdiu recordantes, sed visæ in clarâ et quasi diurnâ perceptorum, pro perceptis ipsæ habentur. Fallit enim nos mentis dubia sed constans ratio, quâ fit, ut ex omnibus imaginibus quas vel sensu perceperimus vel memoriâ, illi, ut extra nos revera existenti, crederetur, quæ vel sola obversata sit vel vividior. Vividior autem rarissimè quam memoriâ; sed interdum et hæc, cùm æstuans animus affectu vehementi præsentia non sentit, absentia, facilè quidem revocandus ad veriora, nec minus tamen ludente brevi hallucinatione, videt, audit, amplectitur. At non brevis est dormienti hallucinatio; ludit forsan per totam noctem irretitum, exclusis quæ solverent verioribus. Omnibus enim imaginibus omnes semper darent fidem, nisi adessent magis vividæ; ideoque, cùm, sensu quiescente, nullae magis vividæ simul perceptæ sint extrinsecus, creduntur extra nos præsentes,

quæ

quæ obscuriores, at solæ, inter somniandum obversantur.

Obversantur autem, non sponte, nec casu, sed ex immutabili ipsius animi ratione, illâ nimirum, quæ, specierum casu receptarum turbam inconditam instruens, aliis dat alias ordinatâ serie consequi. Sed non est ordo, quali opus est in ratiocinatione, idem speciebus qui vicibus exteriarum rerum, vel ut ipsis naturâ similibus; cùm plures nexu vario et leviore, promiscuæ at certæ, dissimiles dissimilibus, immo sæpe arctius dissimilitudine ipsâ conscientur. Multum inde molestiæ oritur, etiam inter studia diurna, cogitanti altius de natura cuiuslibet rei; nam haec una res, pro diversis memoriae rationibus, alias subjicit subjecturas et alias, quae forsan omnes nullam cognitionem cum eâ priore habent, nisi quòd itâ nunquam subjectæ. Cùm autem non vigeat memoria, assiduèque vices istae dissimilium peragantur, videtur vix fieri posse, ut eadem res ab eodem animo longâ cogitatione expenderetur;

nec

nec potuisset, nisi subsidium in sensu. Multa enim undique externa auditum, visum, tactum, solicitant, quae, licet parum consciis ut assuetis, percipiuntur tamen, et percepta, ne fallant nos specie verorum memoriae phantasmatata, ipsa vera efficiunt. In hoc quoque plurimum valent, quod de re qualicunque cogitaretur, arctius cum eâ ut recentius confociata, revocant saepe longius abductum animum, et quidem ejusdem ratione memoriae quae abduxerat. Itaque ferè nemo est, qui instructus ad scribendum non intentius meditatur, stylo ipso et pugillaribus ab errore revocatus. Atqui impedit sanè perceptio externorum, ne velocius fiant quae in animo, ut in corpore ne celerior sit gressus implicatio particularum quae inter se contingunt; utraque tamen utilissima, sine qua videretur non posse velle: nam fine hâc, per lubricissima omnia ferretur corpus velut machina, continuo et indeflexo lapsu; sine illâ, animus, huc illuc improvide raptus, atque inter cuncta fluitantia nihil diu cupiens, aut cogitans, speciem haberet haudquam

quam cupientis aut cogitantis. Quam multi musculi, quam alacriter, fingunt se ad arbitrium saltatricis; flectit illa faciles ad omnes varietates volitantis numeri; est totum in obsequendo corpus. Sed neque eximius qui gressus ejus subsequitur decor, neque ipsa, ut ita dicam, voluntas, immo revera non species voluntatis, a se tantum suaque peritiâ est. Insignis quidem hæc, sed dat insignem ostentare illa vix percepta asperitas soli, quæ gressus ejus et retardat et dirigit, frustra peritæ, fallente omni vestigio, si illud minus asperum. Similiter facit externorum obscura perceptio; non dat enim cogitanti velle, sed dat videri voluisse, dum per lœviora labentem animum ad unam voluntatem reducit. Ad hoc opus est perceptione parùm vividâ, nam, si multùm, a re meditatâ æquè divertent animum, quæ diffimillimæ perceptæ sensu, ac quae diffimillimæ memoriâ. Inde est quod optimè studet unusquisque, inter assueta ac sua, vacaturus minimè, si nunc primùm sedet in bibliothecâ instruictissimâ, vel elegantiore musæo: eximia enim et nova

non implet oculos, sed avocant, meditanti mora magis quam subsidium; ut si quæ saltatrix non in pavimento lævi, sed per crebriorem cespitem duxerit choream, asperior est e gramine renixus, qui, ægrè laboranti pedi molestus, non firmat gressus, ut si mollior, sed impedit.

Neque mirandum est non semper quemque somniari excluso lumine, cùm, et si torpuerit oculorum vegetissima vis, haud minus vigeat tactus sedenti aut recubanti, vigeat in omni musculo sensus alacer, commoniturus qui sumus et ubi. Inde fit, ut etiam in tenebris vigilantem non saepius fallant phantasmata memoriæ, fallant autem, si aliquando, tum maximè; ut in multis exemplum est miserè religiosis, qui sub luce ad cuncta pericula impavidi, nec credentes fore posse prodigia jam citò subitura, exhorrescunt in tenebris lemures, atque voces inanes, atque cætera illa omnia ludibria noctis, totam sed inviam mentem, quasi somnio aliquo horribili ac divino perculsi.

Est igitur in impedito sensu, quo et mens intima videretur mutata, scilicet ut nec longam persequeretur ratiocinationem, nec eadem diu cum iisdem conferret, ubi fugacissima sunt ipsa conferenda. Volitant enim phantasmatum, et nos volitantes cum illis nihil est quod ad præterita revocet; cum rerum cognatarum nulla sit præcipua in memoriâ ratio, sed diversa diversis saepius instent. Similiora si quando et continua, ut in fabulâ, secuta sint, magis subiti sunt casus, quam quibus opus sit ratiocinatione. Videmur abripi in vincula; horremus fœdissimas tenebras; desideramus libertatem; jamque liberi per aëra per lucem transvolavimus carcer, et gaudentes obliviscimur relicti. Sed est deliberandum! Quasi non serum evasis de evadendo deliberare; nec potuimus non evadere, cum inspe vel desiderio libertatis sit ipsa libertas: nimur illucescit imago ejus, et imago dormientium est vera et præfens. Evafisse modis tam insolitis et parum congruentibus naturæ nostræ, quod nos vigiles suspendisset stupore, interdum miramur,

miramur, sed rariūs ; non quia non æquè vi-
geat mens quæ congrua annexat, sed quia non
vacat annexendo ; neque enim versantur causæ
et qualitates rerum, fine quibus nulla disparum
miratio, sed aliæ et magis vividæ imagines, et
quæ arctiūs cum prioribus confociatæ præver-
tunt sensum disparitatis. Volamus per undas
impavido pede ; sed auditur quæ miserrima eju-
lat, vel stat quam ardemus in adversâ ripâ puella,
illecebrasque dulciores subridens tendit dulcif-
fima allestantes manus. Vigilibus si quiddam info-
litum fiat, fit tardè ; manent omnia in conspectu
diutius, atque, licet ipso momento non miratos,
vocant iterum admirandum : somnianti verò si
tale quiddam, ipso momento evanuerint omnia,
nunquam itaque admiranda nisi statim, et ne sta-
tim, fuerint moræ, quæcunque nova occurserint
alioquin miraturo. Et sanè vigiles, mirissimo quo-
dam facto, non illicò sentimus quòd mirum ; est
enim in medio aliquid sensūs vel potius stuporis ;
attoniti primùm, deinde insolita miramur, suc-
currentibus quæ solita ; quæ si minus suc-
currerint

currerint, ut credibilius inter tot tam instantif-
simè secuta discrimina, nil fecerit ille stupor,
quin proferrent se imagines diversæ, et ne mini-
mè affines eis quibus opus esset ad mirandum.
Ipse tamen stupor inter subita noctis miracula
haud infrequens. Rapimur, a quo, in quæ,
neficientes, per nubes, per procellas, totâ tem-
pestate fremente, fulgurante, tonante, circùm;
ruimus per æstus verticosi fluminis, audimus
altissimè suprà collidentes fluctus, torquemur
cum ipso gurgite, et, quasi in nobis quoque om-
nibus verticosis, non stupore modò, sed sensu
aliquo inquieto et amente stuporis, afficimur,
qui, si non sit miratio, est mirationi proximus,
et ferè major.

Videtur igitur non ideo in mente dormientis
fingendas esse mutationes, quod non diu circa ea-
dem hæserit, nec semper obstupuerit insolitis et
miris; aliter enim esse vix posset, sensu non pa-
tente. Sed neque credendum est, somniari
omnes, quibuscunque species ab externis rebus
adeo tenuiores quam ex memoria phantasmata,

ut præ illis negligenterentur. Hæc enim adhibita fides inanibus, frequens infantibus, neque aliis vigilibus prorsus inassueta, non est somnus, sed oritur e somno; oritur interdum quoque, corpore non sopito, immo sæpe prævertit soporem, quæ mutatio non sit, dum manet corpus vegetum et alacre. Manet autem corpus diutius vegetum, quando vel stimulis externis admotis, vel hilaritate mentis aut solicitudine excitatatur. Facillimè ita rejicitur, quod fortasse visum esset quibusdam premere hoc de somno argumentum, scilicet ut, si verum argumentum, futurum esset quod non est; cùm mens non sit propior somno, quò intentiùs suis fit attracta cogitationibus, sed vegetior contrà, et ad somnum tardior, quò magis hilari ex memoria magis vividæ ortæ sint imagines, vel si externarum rerum vix conscientia totam se tradiderit altioribus consiliis. Ad hoc respondere licet, non esse somnum in prævalentibus internis, sed interna prævalere in somno; in corpore hunc non in mente; atque, ne facta esset, in corpore mutatio sine quâ non dormitur, impediisse, quippe stimulos

los admoventem lapsuro, ipsam istam vivacitatem internam, quæ objicitur ut soporem necessariè adjuvans. Dormitant ita infantes facillimè, non quia multum fuerit illis internæ cogitationis, sed quòd nihil. Sublatis lusūs et sensilium, nulli illis sunt intùs stimuli, qui concitent tardescens corpus. Tardescit itaque magis, et dulci in languore lapsum, jam cœpit obdormire.

At qui dormit non usque somniatur ! Usque forsan, ut nihil ex somniis experrecto in memoriam redierit. Credibilius tamen, non usque ; neque ideo mutatum aliquid in viribus animi. Est adhuc vis conferendi, est quæ desideret, velit, eligat, nequicquam, nisi adessent conferenda : absunt hæc autem sæpius dormienti, non quasi mutato animo, qui vel species vel phantasmata perciperet, sed mutatis, quæ darent percipientias. Ineptissimum est dicere, talem animi inanitatem cum essentiâ ejus nullo modo congruere ; de essentia enim animi nihil scimus : scimus tantum esse qui percipit species, modò influxerint,
phantasmata

phantasmata, modò sint subiecta, non autem esse, qui necessariè, omnino, usque, vel perciperet, vel reminisceretur, etiam cùm nihil esset a quo species influxissent extrinsecus, nihil intus quod consociatum subjecisset phantasma. Neque sanè cum essentiâ, qualisunque sit, potest non satis congruere inanitas, quæ prima fuit et ingenita animo, non dum sentiebat nato verum ad sentiendum, et instruēto jam multa ac magna facturis viribus, quas inexpertus nesciebat. Manet vis eadem auribus, etiam si nihil tremuerit circum; manent quoque animo vires eadem, etiam si nullae adfuerint imagines in quibus versarentur; proferunt enim se et ostendunt in imaginibus vires, non in viribus imagines; neque oriuntur haec sponte, neque ab ipsâ naturâ mentis quæ constans, sed vel a rebus externis, quæ exclusæ nonnunquam absunt, vel a specie aut phantasmate priore nullam alteram suggerente nisi consociatam. Poterit ergo fieri, etiam si species externæ abessent, ut longissima produceretur series imaginum consociatâ consociatam.

ciatam usque suggestente; poterit quoque, ut
vix brevissima, nullum habente ultimâ cum al-
terâ futurâ nexus, vel nexus debiliorem quam
qui alteram proferat, vel abruptum repentina
aliquo et unico corporis dolore, aliove brevi
impetu in sensum, qui, aut ipse cum aliis imagi-
nibus consociatus novam inducat feriem, aut,
tantùm abrumpens priorem, det menti longâ
feriari quiete. Vires tamen, quiescentes licet
non mutantur, citò forsan iterum, serie novâ
imaginum a novo dolore ortâ, exercendæ ope-
rosiores. Multiplicem inde profert se somnus,
cum possit fieri, ut vel una imaginum series inter
dormiscendum orta experrecto vix evanisset;
vel sopito dilaberetur repente, neque eadem ne-
que alia rediret; vel diversæ, variis intervallis,
involantes, breviùs longiùs luderent avolaturæ.
Quædam fiunt, ita explicatu facillima, difficilli-
ma illis qui feriem imaginum credunt nunquam
abruptam; scilicet ut solutis complexu somni
arctiore nihil sæpe tota retulerit nox, quippe
eis ex una tantum ferie pauciora quæ referren-

tur,

tur, et abruptæ semel difficilior nexus, cùm, magis impedito sensu, multum molestiæ in corpore oriri potuerit inconsciis, quod minùs altè dormientibus induxisset novas imagines. Quò magis orta fuerit, ex onusto stomacho, impedito sanguine, aliâve ægritudine, molestia, eò fæpius redeunt experrectis imagines, quippe ex pluribus seriebus *, alterâ semper alteri abruptæ annexâ;

* Magnum aliquid et inusitatum multo mane facturi, primo sæpe diluculo, quasi sponte, expurgiscimur; explicatu quidem parùm facile, facilius tamen si in hanc eatur sententiam de somnio intermissio, iterumque susceppto inter renascendum sensum. Hic enim, sopore, vel arctissimo, haud omnino devinctus, impeditur minùs quò laxiore; laxiorque usque evadit sopor quò longior. Plurima itaque manè somniamur, quippe citius altera alteris annexa, ubi sentiuntur multa externa, quæ breviore somno vix aliquid refectos nequaquam attigissent. Lux oriens, quæ per vela cubiculi et lecti tenuis et tremula surrepit, matutina murmura, quæ, parùm similia futuro, instantem diei turbinem vix prænunciant, laffitudo

annexâ : non sæpius autem redirent, nisi plures, nec essent plures, si æquè et fano et ægro continuæ. Quod vigilantibus æquè, nihil refert,

tudo quoque ipsa artuum, sine motu ut in devinctis compositorum, sensum nunc minùs sopitum contingunt, sed haud ferè aliquantulum, atque adhuc inter somnia, nec obstant quò minùs producatur quies ; quam tamen facilè expedirent, si, cum ipsis consociata, imago quælibet validior revirescenti adesset. Adeò autem validissima ; nam qui in nocturno strato compositus magnum aliquid luce proximâ expectat, vix fieri potest, quin hoc quicquid plurimum reputet. Dirum esto, lætum, triste, imago hujus sæpe, atque simul, dum tempus quoque reputat, imagines multæ matutinæ versantur : nec minùs inserit se subinde his conjunctis obscurus quidem sed tamen sensus jacentis corporis, molestiæque in musculis, motus nunc, iterumque novos, desiderantibus. Imagines istae omnes nexus, brevi reverà, sed, cùm in mente sæpe arctior sit qui recentior, arctissimo, adeo consociantur, ut quae, visu, auditu, tactu, in ipsis denique musculis, vix percepta, dormientem adhuc alio mane nequaquam aut parùm fuscitâssent, repentinam nunc proferant et

vivans

fert, quoniam vigilantibus non series est solo-
rum phantasmatum, sed usque adsunt species,
usque adest aptus ad percipiendas sensus. Cre-
dibilius

vivam negotii vel oblectamenti imaginem, ad quam,
velut ad ictum aut clamorem, expperctus subsilit. Non
omnibus æquè est quasi in arbitrio ita exergisci, sed,
quod opinioni nostræ valde consentaneum, illis præcipue,
qui, ex naturâ suâ et more proprio, minùs altè semper
dormierint. Pendent enim incitamenta imaginum ab
incipiente sensu, qui verò si multùm impediatur, nullæ
matutinæ aderint species, nulla in musculis percipietur
molestia. Neque aliâ fortè causâ, apud multas gentes
invaluit de re fallacissimâ proverbium, *matutina somnia
veriora*, quam quòd ita sæpius istæ fallaciæ hesterna, fu-
turiæ et jam instantib[us] maximè congrua, retulerint, non
omnia quidem facta vel cogitata, at saltem illa quæ noc-
te, a sperantibus forsan aut timentibus, in lecto sollicitius
præcogitabantur. Revirescit enim manè in musculis et
cute sensus; similiter hic ferè ac in dormituri jacentibus
membris afficitur; ideoque imagines, si quæ sæpius in
mente dormituri simul versatæ, revivescunt nunc quoque
simul,

dibilius est igitur fano altius dormienti s^epe esse mentem inanem imaginum, neque ideo minus vigere; quandoquidem vegetissimae non est vis ulla quae imagines, neque influentes ex-

D

trinfecus

simul, et quasi veris dant frui, dant perpeti, quae spe tantum aut metu præsumperat vigilans.

Ut s^epe igitur, quasi volentes, excuteremus somnum, videtur quidem efficere posse imago quæcunque vividæ matutinas species obscuras et solitas consecuta sit. Hæc vero causa non sola adest. Sensus quoque ipse minus folito languet, concitatus, dum languescebat, spe et præsumptione instantis boni, atque etiam inter dormiendum patum soporatus. Somnus ergo non gravis, nec qualis premit multo vino vel labore defessos, sed levis, et volucr, et qualis, post paululum vini vel conventiculi lætoris festivitates, hilares adhuc et solutos circumvolat non incubat. Minime igitur mirandum est, expergisci vel primo diluculo, quos speratum aliquid novum et magnum sub diluculum manet, cum speciebus matutinis solitis lætissima se inferuerit imago, atque illas, etiam tenuiores, in mentem sensus promptior et facilior intromiserit.

trinsecus neque proximo et jam evanescente phantasmate confociatas, vel casu excutiat, vel sponte fingat. Non totæ sunt in agendo vires: manent, peractis omnibus, iterum, sed in existentibus, exercendæ. Est usque, dum nullum discrimen, facultas sed inanis conferendi, est volendi, dum nulla voluntas; ideoque perinde omnes omnium vires, modò nulla adrepserit imago, latere possunt quiescentes sed eadem.

Verum ergo fit dormientem non usque somnari, somniantem pauciora et parcius evolvere, insolita saepius haudquaquam mirari; non ideo ad verum proprius est, mutatum esse aliquid dormienti in animo. Intelligetur tamen hoc forsan melius, si, omissâ paulisper quæstionis ratione, finxerimus cum viribus sensus et motus impeditis, cæteras omnes viguisse; nam, si sic omnia viderentur eadem, quæ in somno, inane esset admodum perquirere alias in somno mutationes, quam quæ indagantibus statim obviæ apparent. Et sanè menti ab externis ita exclusæ, multa

multa et varia, pro varia memoriæ ratione; occurſabunt phantasmata; non tamen ut phantasmata præteritarum et inanum specierum imagines, quaſi ipsæ extenorū species percipientur. Hæc animus ut vera credulus conferet, hæc dignoscet, ſed cuncta parum congrua, turbata, foluta, ſomnio ſimiliora, immo ſomnium ipſum. Multa defiderabit, multa volet, ſed cum voluntate tam brevi, in breviffimo defiderio, ut vix ulla videbitur; cum defiderantem non circumvolaverit imago boni, ad plurima confilia, plurimos et constantes aufus plurimas et ſimiles operas, decedentem iterum et ſæpius excitatura; verūm, cui confilia aufus operæ inutiles, ipſum occurſaverit bonum, inane quidem, ſed haud impar inani defiderio. An ille de obſcurâ quālibet et evanefcente imagine multūm erit cogitaturus, circa quem jam aliæ volitant fulgentes; ille multūm de omni modo evadendi pericula præteriti casus, qui, jam raptus in nova discriminis, novis implicatur periculis? Non fanè, etiamſi libuiffet ita cogitare, vacaret. Cogitanti enim rediret casus,

non

non ut imago perspicienda lentiùs, sed verè imminens et præsens, et totum implens animum, stupore, formidine, omni priore affectu. Quid si etiam vigili, agitanti aliquid in alto et suo secessu inter secreta omnia et otiosa, irruerint subito formæ multæ et mirificæ, atque, una et continua sed varia pompa, claræ, obscuræ, tristes, laetae, fluitarent praeter oculos, oculisne ille quiescentibus, et securâ mente, idem effet usque et imperturbatè cogitaturus? Vel si, oblitus ejus, oblitus omnium priorum, neque attonitus novis, singulas transeuntes formas, accuratissimè dum celerrimè, perspexerit, illane perspicientia una videbitur et congruens, quae, non similitudinum sed temporis rationem secuta, formarum fuerit haudquaquam vel minimè congruentium? Quantò verò minùs hoc credibile, si non quiescenti modo involitaverint avolaturæ formæ, sed abreptus cum illis, futurorum nescius, cuncta timens, irruerit per diras varietates casuum, et spectator ipse et actor! Non ille quidem multum cogitaverit, etam si ei mentis viguissent facultates

tes omnes; non ille veri falsi, paris imparis, congruentis discrepantis, acer et perspicax æstimator. At similiter formæ istæ mirificæ dormientem circumvolant; similiter et ipse in casus et pericula abripitur. Nihil est igitur cur facile crederemus aliter quicquam in somno futurum quam planè observatum est, etiamsi reverà mens integra obdormiscenti vigeret.

Non sola quies habet ludibria. Somniamur sæpe vigiles, ubi, spe lætiore fallente, per pulcherrima et nunquam futura creduli vagamur. Splendidior ibi lux phantasmatisbus effulget; at non ideo tamen creditur hebuisse animi aciem, nec quantulamcunque subiisse mutationem. Cùm autem inter hæc vigilantis et dormientis somnia nihil intersit, nisi quòd breviùs in illo ludant, quippe usque et solitis externalium rerum stimulis et motibus suis inanibus revocabili ad sensum veriorem, non æquum est, nisi in utroque, fingere in ipsa mente mutationes, quæ, si in illo abfuerint, in hoc quoque necesse est.

Neque

Neque verò in utroque fas est mutationes iftas fingere: sed neque latet difficile perspectu, quid ad fingendas allegerit. Etenim mirati imaginum in somno turbam, dissimilium, et rapi. dissimè pereuntium, rapidissimè novatarum, obliviscimur consiliorum, quæ, varia et nova, inter eas varias et novas, vix in tot vicibus peragebantur. Omnia igitur casu facta credimus, nihil voluntate; et, si nihil voluntate, necesse est vis illa animi, quâ fit voluntas, cum corpore obdormierit. Atqui est in somno voluntas, sunt consilia, multa incepta, quædam peracta, omnia denique qualia inter curas diurnas, sed omnia, ut in levibus, disparibus, turbatis, levia, dispergia, turbata.

Cavendum est, in corpore quoque, ne temerè credamus quicquid aliud, ut somnus fiat, mutari. Videntur quidem aliquando multa, in spiritu, sanguine, omni demum vitæ munere. At e somno hæc, nec semper, oriuntur, non ipsa somnum faciunt. Neque enim adsunt futuri

turi manifestè prænuncia, neque simul aut protinus instant, sed vel præcedunt, vel comitantur, vel propius, vel longius, vel usque absunt, pro imaginum variatâ aut extinctâ luce. Semper quodammodo, utcunque remisso nexu, plūs minus corpus ab animo afficitur, qui sospitat viventi, quam afflaverat nascituro vitam, atque variam prout ipse mutabilis. Nonne saepissimè, quoties hilaritati soluta mens et libera vacat, facilit cor sanguine leviore, exultat omne membrum, quasi consciū et particeps lætitiae; quā si minus perfunderentur, languerent membra segnia, gravaretur cor, haud facilē par moli pīgerrimi sanguinis? Non eadem igitur omnes in corpore sopito observarunt; quippe reverā non eadem inter semnum omni horā et in omnibus versantur, dum in animo varii affectus, aut demum nulli. A pluribus tamen et saepius observatum, tardescere quæ motu, minui quæ quantitate gaudent; sanguinem nimirum et spiritus lentiores, famem nullam neque experrecto subitam, calorem parcias effusum, multaque se ex

sanguine

fanguine difficilius secernentia. Opinati sunt itaque plurimi, mutationes, quibus haec fiunt, esse somni et quidem talem partem, quali non existente nec somnus ipse est. Et profecto saepius fiunt quae ab eis proferuntur observata: verum non ideo magis necesse est, aliam, quasi partem somni, haberi mutationem, praeter duplicem quae confessim apparat. Sanguis enim, qui mobilissimus citatur in omni corporis motu, omni ferè sensu, multis intimi animi affectibus, vix posset non pigescere, quiescente toto corpore, obscurato omni sensu, serie denique internâ imaginum, ideoque affectu omni, saepissime deficiente. Pigro vero sanguine, lenti et spiritus; lentiores etiam, quod nihil amplius molestiae ex remorato halitu, ideoque nec desiderii novorum halituum, quos dum sitiunt vigilantes, ministraturos motus quodammodo volunt. Calor inde parcius, neque tanta quaelibet secreta, ex liquore cordis tardius advecto, minusque acri de languidulo pulmone. Ad hoc, non nihil est, quod dormiens recumbit; quippe quo fit,

fit, ut plus sanguinis, et cui cerebrum vix par prementi, pro ratâ portione ad caput fluat, ad viscera inferiora perinde minus. Nec mirum, sopito omni sensu, nullam esse famem. Cibus quoque ipse, in succis exiguè, ut cæteris cunctis, effusis, difficilius solvitur. Longior hinc, etiam in experrecto, fami mora, multò verò magis e vi consuetudinis, quæ sensim et occultè sed constanter facit, ut novæ molestiæ e novo nascantur desiderio, pereant quæcunque e vetere prioris. Atqui cibo antelucano, vel quam proximè matutino, nemo nisi laetens affuevit; lactentes autem, quasi ipsâ fame excitati, quo verius videtur et cæteri perinde omnes manè statim nisi desuefacti esurirent, mammam petunt multo cum vagitu, fatiati facile redormiunt. Non tamen quòd in corpore soporato non fit quiddam diversi. Est fanè quod impedit, ne vix aliquid sentiatur, aut sponte agatur in membris. Cætera verò cuncta a quiete, recubitu, defectu sæpe imaginum, facile cadunt; nec casura forsan, si somnus operosior per casus

perpetuos totâ nocte produceretur, suscitato tantò magis a vivis imaginibus sanguine, quantò minùs a muscularis inertibus impulso.

Ne altius igitur quæratur natura somni, neve credatur a mutatione tam simplice, uno scilicet et tenuissimo fonte, non posse profluere tantas et tam multas diversitates. Omnia in mundo ab omnibus pendent: et quidem in hoc universo fiderum orbe, ubi mille novos soles reperiisse ne uni homini vix imputatur, sublato vel minimo, et qui, a nostro disjunctissimus, indefessum suum lumen, feris tantum nepotum seculis perspicendum, mille millia annos per immensum inane fulminaverit, ruerent cæteri fortasse cuncti innumerabiles soles cum fragore totius naturæ perreuntis, ruerent soluti in chaos, verum quidem, sed æstuosius et immanius, quam quod unquam insanienti ingenio illud vetus datum effinxisse. Quæ maxima, quæ minima, mole dignoscimus, non vi; et profectò fiunt in minimis ferè maximorum mutationes, cùm ne minima parti-

cula cæteris non trahatur, cæteras non trahat; proinde, licet sæpius nimio desiderio simplicitatis aberraverimus a vero, cavendum est tamen, ne interdum quoque, in vero ipso ipsa simplicitas sit nobis malè suspecta. Multùm hoc vereor, in hâc de somno quaestione, deceptus forsan ipse, dum pauciores causas nimis sollicitè quæsierim. At certè plurium nulla video indicia, atque ita fidentior credo, habendum esse somnum mutationem, quâ factâ in corpore vel saltem in nexu corporis et animi, impeditis sensu et motu voluntario, proferunt se phantasmata ex memoriâ ut veræ præsentium species; viribus ipsius animi nullo modo imminutis, sed, in insolitis, et brevibus, et minus congruentibus, rariüs, et breviüs, et minus congruenter exercitis.

EX TYPOGRAPHEO ACADEMICO.

